

# UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 października 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. ustalił wartość kapitału początkowego J. G. na dzień 1 stycznia 1999 r. Jako podstawę wymiaru przyjęto kwotę 652,81 zł, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego (wyliczony za lata 1988 – 1997), z uwzględnieniem 178 miesięcy okresów składkowych, 2 miesięcy okresów nieskładkowych, współczynnika proporcjonalnego wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego – 60,03%, 24 % kwoty bazowej – 293,01 zł, średniego dalszego trwania życia – 209 miesięcy wyniósł 53,47 %. Kapitał początkowy ustalono mnożąc 24% kwoty bazowej, czyli 293,01 złotych przez współczynnik 60,03% oraz pomnożenie 1,3% podstawy wymiaru kapitału w wysokości 652,81 złotych za każdy rok okresów składkowych i pomnożenie 0,7% podstawy wymiaru w wysokości 652,81 złotych za każdy rok okresów nieskładkowych, a następnie dodanie obliczonych w ten sposób poszczególnych kwot, co dało wynik w wysokości 302,53 złotych. Tak obliczoną wartość pomnożono przez liczbę miesięcy średniego dalszego trwania życia, co pozwoliło na ustalenie wartości kapitału początkowego w kwocie 63 228,77 zł.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład nie uwzględnił okresu od 17.07. 1980 do 31.01.1986 r. - okresu pracy J. G. w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P..

/decyzja – k. 4 -5 akt kapitałowych ZUS /

W dniu 16 listopada 2018 r. J. G. złożył odwołanie od powyższej decyzji wnosząc o jej zmianę poprzez uwzględnienie przy wyliczeniu kapitału początkowego okresu zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P. wskazując, iż pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, korzystał z płatnego urlopu, dodatku stażowego, nagrody jubileuszowej, oraz innych świadczeń pracowniczych, a Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna odprowadzała za niego składki na ubezpieczenie społeczne do ZUS O.. Na dowód powyższego prócz dokumentów uprzednio przekazanych do ZUS złożył zaświadczenia potwierdzające, iż korzystał z grupowego ubezpieczenia pracowniczego, a rodzina z ubezpieczenia dla członków rodziny pracownika. W związku z tym wskazał iż jego odwołanie jest uzasadnione.

/odwołanie k. 3/

Odpowiadając na odwołanie pismem z dnia 7 grudnia 2018 r., organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu swego stanowiska podniósł, iż przy ustaleniu kapitału początkowego nie uwzględniono okresu od 17.07.1980 do 31.01.1986 r. tj. okresu pracy wnioskodawcy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P. z powodu braku informacji o ilości dni pracy jako członek tej spółdzielni. Wskazał, że w aktach sprawy znajduje się oświadczenie wnioskodawcy, że w okresie pracy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P. był jednocześnie członkiem spółdzielni, a w aktach brak jest dokumentu potwierdzającego ilość przepracowanych dni w poszczególnych latach, przeto Zakład nie zaliczył spornego okresu pracy przy wyliczeniu wysokości kapitału początkowego.

/ odpowiedź na odwołanie k. 7-8./

## **Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:**

Wnioskodawca J. G. urodził się (...)

/okoliczność bezsporna/

W okresie od 17.07.1980 do 31.01.1986 r. J. G. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P., jako pracownik brygady melioracyjnej do 20.05.1984 r. a następnie brygady remontowo budowlanej aż do ustania zatrudnienia.

/świadcstwo pracy k.20 -21 v akt ZUS, zeznania wnioskodawcy protokół z rozprawy z dnia 7 sierpnia 2019 r. 00:17:51 -00:20:05 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 21 maja 2019 r. 00:03:14-00:13:34/

W. był członkiem Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej miał też umowę o pracę.

/ oświadczenie wnioskodawcy k 56 akt ZUS, świadectwo pracy k.20 -21 v akt ZUS, zeznania świadka A. M. protokół z rozprawy z dnia 7 sierpnia 2019 r. 00:06:13 -00:10:07 zeznania świadka M. S. protokół z rozprawy z dnia 7 sierpnia 2019 r. 00:10:07-00:15:45 /

Wnioskodawca pracował fizycznie co najmniej 8 godzin dziennie od godziny 7 do 15 , stale każdego dnia także w soboty. Nie było żadnych przerw ani przestojów w pracy. Praca w spółdzielni była jego jedynym źródłem utrzymania ubezpieczonego.

/zeznania wnioskodawcy protokół z rozprawy z dnia 7 sierpnia 2019 r. 00:17:51 -00:20:05 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 21 maja 2019 r. 00:03:14-00:13:34, zeznania świadka A. M. protokół z rozprawy z dnia 7 sierpnia 2019 r. 00:06:13 -00:10:07, zeznania świadka M. S. protokół z rozprawy z dnia 7 sierpnia 2019 r. 00:10:07-00:15:45/

W powyższym okresie J. G. obowiązywało dwadzieścia parę dniówek obrachunkowych miesięcznie. W latach 1984 -1986 wnioskodawca był przewodniczącym komisji rewizyjnej spółdzielni wówczas miał dodatek do 10 dniówek miesięcznie. W pierwszym okresie zatrudnienia do 20.05.1984 r. gdy wnioskodawca był zatrudniony w brygadzie melioracyjnej - pracował na akord do 10 godzin dziennie. Ilość dniówek się zmieniała bo zmieniała się ilość pracy. Po tej dacie wnioskodawca pracował zawsze w godzinach 7 -15.

/zeznania wnioskodawcy protokół z rozprawy z dnia 7 sierpnia 2019 r. 00:17:51 -00:20:05 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 21 maja 2019 r. 00:03:14-00:13:34 zeznania świadka A. M. protokół z rozprawy z dnia 7 sierpnia 2019 r. 00:06:13 -00:10:07, zeznania świadka M. S. protokół z rozprawy z dnia 7 sierpnia 2019 r. 00:10:07-00:15:45/

Zaskarżoną decyzją z dnia 12 października 2018 r. organ rentowy dokonał ustalenia kapitału początkowego ubezpieczonego i określił jego wartość na dzień 1 stycznia 1999 r. na kwotę 63 228,77zł.

/decyzja – k. 4 -5 akt kapitałowych ZUS /

Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto wynagrodzenia ubezpieczonego w następującej wysokości:

- za rok 1988 – 68 100,00 zł co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 637 080,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 16,03%,
- za rok 1989 – 287 100,00 zł co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 2 481 096,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 11,57%,
- za rok 1990 –3 798 104,00 zł co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 12 355 644,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 30,74%,
- za rok 1991 –10 949 221,00 zł co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 21 240 000,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 51,55 %,
- za rok 1992 –17 614 800,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 35 220 000,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 50,01%,

- za rok 1993 – 9 733 500,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 47 940 000,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 243,64%,
- za rok 1994 – 0,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 63 936 000,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 0,00%,
- za rok 1995 – 4 637,20 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 8 431,44 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 55,00%,
- za rok 1996 – 370,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 10 476,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 42,38%,
- za rok 1997 – 3 941,30 zł przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 12 743,16 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 33,74%,

Wyliczony na podstawie powyższych danych wskaźnik wyniósł 53,47 %.

/obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego k.6 akt kapitałowych ZUS/

Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład nie uwzględnił okresu od 17.07.1980 do 31.01.1986 r. okresu pracy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P. z powodu braku informacji o ilości dni pracy jako członek (...).

/bezsporne /

Wnioskodawca nie jest w stanie podać wartości wynagrodzeń za sporny okres gdyż brak jest dokumentacji płacowej i nie jest w stanie ustalić gdzie ewentualnie mogłaby się ona znajdować. (...) w przedmiocie wielkości wypłacanych wówczas wynagrodzeń nie mają również współpracownicy ubezpieczonego zatrudnieni w podobnym okresie i charakterze w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P..

/zeznania wnioskodawcy protokół z rozprawy z dnia 7 sierpnia 2019 r. 00:17:51 -00:20:05 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 21 maja 2019 r. 00:03:14-00:13:34/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy w Łodzi dokonał na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym w aktach ZUS oraz na podstawie zeznań wnioskodawcy i świadków. Sąd uznał za wiarygodne zeznania wnioskodawcy i świadków A. M., M. S. w zakresie w jakim potwierdzały fakt ciągłego wykonywania pracy przez wnioskodawcę w spornym okresie w pełnym wymiarze czasu pracy, gdyż wzajemnie ze sobą w tej części korespondowały i nie zostały skutecznie podważone przez organ rentowy.

Sąd uznał jednak, iż zeznania wskazanych osób okazały się całkowicie nieprzydatne dla ustalenia wielkości zarobków wnioskodawcy gdyż ww. nie mieli żadnej wiedzy w tym przedmiocie. Niemniej jednak wnioskodawca procesie domagał się tylko i wyłącznie ustalenia okresu Zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni w P. jako okresu składkowego przy wyliczeniu kapitału początkowego, dlatego też braki dowodowe w tym zakresie w żaden sposób nie wpływają na ocenę zasadności wniesionego odwołania.

**Sąd Okręgowy zważył, co następuje:**

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Przepis art. 173 ust 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. , poz.1270) precyzuje, że wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy, czyli na dzień 1 stycznia 1999 roku.

Zgodnie z treścią art. 174 ust. 1 Ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Natomiast zgodnie z ust. 2 tego przepisu przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6,
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5,
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2. czyli w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych.

W myśl ust. 3 powołanego przepisu podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18 cytowanej ustawy, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

Do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 r. (art. 174 ust. 7). Przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24% tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 r. Współczynnik ten oblicza się według ustalonego w ustawie wzoru (art. 174 ust. 8). Wzór ten przewiduje uwzględnienie m.in. wieku ubezpieczonego oraz osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 r. stażu ubezpieczeniowego, który oznacza udowodniony okres składkowy i nieskładkowy.

Zgodnie z art. 174 ust. 9a ustawy emerytalno-rentowej, staż ubezpieczeniowy i wymagany staż, o których mowa w ust. 8, określa się w dniach, jeżeli jest to dla ubezpieczonego korzystniejsze.

Zasadą jest przy tym, stosownie do treści art. 15 ust. 1 cyt. ustawy, że podstawę wymiaru stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne. Wynagrodzenie uwzględnianie w podstawie wymiaru kapitału początkowego nie może zatem budzić wątpliwości co do jego wysokości i faktycznej wypłaty.

Stosownie do treści art. 6 pkt 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych okresami składkowymi są okresy pracy na obszarze Państwa Polskiego w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych i w innych spółdzielniach zrzeszonych w (...) Związku Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych, w zespołowych gospodarstwach rolnych spółdzielni kółek rolniczych zrzeszonych w Krajowym Związku (...) oraz pracy na rzecz tych spółdzielni:

- a) objętej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, za które opłacono składkę na to ubezpieczenie lub w których występowało zwolnienie od opłacania składki,
- b) przed dniem objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego z tego tytułu;

Stosownie zaś do treści art. 4 dekretu z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin ( Dz. U. z 1976 r. , Nr 10 , poz.54) obowiązującym w spornym czasie przy ustalaniu okresu pracy w spółdzielni wymaganego do uzyskania świadczeń:

1) za dzień pracy uważa się 8 godzin pracy, a przed dniem 1 lipca 1962 r. dzień, który stanowił podstawę do obliczenia dniówki obrachunkowej; do dni pracy zalicza się również dni urlopu wypoczynkowego oraz dni pobierania zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub opiekuńczego,

2) za miesiąc pracy uważa się 20 dni pracy dla mężczyzny oraz 13 dni pracy dla kobiety, a jeżeli ubezpieczony użytkuje działkę przyzagrodową lub dostarcza spółdzielni produkty rolne wytworzone w prowadzonym przez siebie gospodarstwie rolnym - 18 dni pracy dla mężczyzny oraz 11 dni pracy dla kobiety,

3) za rok pracy uważa się rok obrachunkowy, w którym mężczyzna przepracował w spółdzielni co najmniej 240 dni pracy, kobieta 150 dni pracy, a jeżeli użytkuje działkę przyzagrodową lub dostarcza spółdzielni produkty rolne wytworzone w prowadzonym przez siebie gospodarstwie rolnym - to co najmniej: mężczyzna 220 dni pracy, a kobieta 130 dni pracy.

Podkreślić w tym miejscu należy, że tutejszy Sąd podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 1 września 2010 r., sygn. II UK 80/10 (LEX nr 661515), zgodnie z którym kwalifikacji okresów składkowych według zasad określonych art.6 ustawy emerytalnej, przebytych przed 1 stycznia 1999 r. należy dokonać na podstawie przepisów obowiązujących w okresie zatrudnienia osoby ubiegającej się o przyznanie prawa do określonego świadczenia. Powyższe wynika ze specyficznego charakteru pracy w spółdzielniach rolniczych oraz faktu, iż kwestie te nie są szczegółowo uregulowane przepisami ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Mając na uwadze, że w poszczególnych okresach roku kalendarzowego obciążenie spółdzielców i ich domowników pracą układało się bardzo różnorodnie, na gruncie prawa do świadczeń dla członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych stosowano fikcję prawną, gdzie za 1 dzień pracy przyjmowało się dniówkę obrachunkową. (...) ten stosowany był zresztą tylko do okresów pracy w spółdzielni przypadających po dniu 1 lipca 1962 r., kiedy wprowadzono nową ewidencję, odpowiadającą potrzebom emerytalnym. Wyznacznikiem pracy w spółdzielni nie był przeto dzień pracy, ale szczególny miernik nakładu pracy, którym była dniówka obrachunkowa (dniówka inwentarzowa, także złoty obrachunkowy), a czasem stawki wynagrodzenia za poszczególne roboty. Za aktualny także uznac należy pogląd Sądu Najwyższego, że w stosunku do członków rolniczej spółdzielni produkcyjnej istotne dla zaliczenia roku pracy do okresu zatrudnienia wymaganego do uzyskania renty inwalidzkiej lub emerytury -a także w drodze analogii w odniesieniu do kwalifikacji okresu zatrudnienia w rolniczej spółdzielni produkcyjnej jako okresu składkowego przy ustaleniu kapitału początkowego - jest przepracowanie w tym roku wymaganej liczby dniówek obrachunkowych, a nie faktyczny okres pozostawania w ubezpieczeniu. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2012 r. sygn. II UK 255/11, LEX nr 1227191).

Za wystarczające jednak do wyliczenia okresu pracy w spółdzielni, wymaganego do uzyskania świadczeń w myśl art. 4 dekretu, należy uznać ustalenie, iż dany spółdzielca świadczył osobiście pracę na rzecz spółdzielni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, po 8 godzin dziennie w kontrolowanym okresie, bowiem tak wyraźnie stanowi przepis dekretu mówiący o tym, co uważa się za dzień, miesiąc i rok pracy. Pamiętać dalej trzeba, że w toku postępowania sądowego dowodem na wykazanie okresu składkowego, od którego zależy prawo lub wysokość świadczenia, mogą być nie tylko dokumenty, ale także zeznania świadków. Zeznania te mogą zastąpić dowód w postaci wykazu dniówek obrachunkowych. (podobnie Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 6 sierpnia 2013 r. sygn. III AUa 1756/12, LEX nr 1363265).

W rozpoznawanej sprawie spór sprowadzał się do ustalenia, czy możliwym jest przyjęcie okresu zatrudnienia wnioskodawcy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P. od 17.07.1980 do 31.01.1986 r. jako okresu składkowego przy obliczeniu kapitału początkowego.

W ocenie Sądu przedstawione dowody pozwoliły ponad wszelką wątpliwość ustalić, że w okresie od 17.07.1980 do 31.01.1986 r. wnioskodawca pozostawał w zatrudnieniu w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P.. Osobiście, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy minimum przez 8 godzin dziennie wykonywał prace na jej rzecz w kontrolowanym okresie. Wynika to wprost z wyjaśnień wnioskodawcy jak i wiarygodnych zeznań świadków. Istotnie brak jest informacji dotyczących stricte obowiązujących wnioskodawcę dniówek obrachunkowych w poszczególnych okresach.

Niemniej jednak Sąd nie jest związany ograniczeniami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, co wynika z treści art. 473 k.p.c. i sprawia, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe. Przeprowadzone postępowanie dowodowe potwierdziło, iż pracując stale w pełnym wymiarze czasu pracy wnioskodawca bezsprzecznie musiał przepracować wymaganą liczbę dniówek obrachunkowych w poszczególnych latach.

Z tych też względów okres pracy w spółdzielni, zgodnie z żądaniem odwołania winien zostać wliczony do okresu pracy, wymaganego do uzyskania świadczeń w myśl art. 4 dekretu jako okres składkowy i uwzględniony przy wyliczeniu kapitału początkowego.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy na podstawie art.477<sup>14</sup>§2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku.

J.L.